

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Bonnier, Ann Catherine, *Kyrkorna berättar, Upplands kyrkor 1250-1350*, Uppsala 1987

Uppland. Landskapets kyrkor, Forskningsprojektet sockenkyrkorna, Stockholm 2004

Upplandsmuseet (UM), handlingar i topografiska arkivet.

Vallby kyrka, utdrag ur byggnadsregistret, Riksantikvarieämbetet (Raä)

Åmark, Mats, *Vallby kyrka, Upplands kyrkor 57. Tredje upplagan redigerad och utökad av B. I. Kilström*, Uppsala 1981.

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
ca 1200	Vallby kyrka uppförs som en romansk kyrka med rektangulärt långhus och ett smalare kor.	Bonnier s 289
1250-1350	Långhuset förlängs åt öster och byggs om till en salkyrka. De nya murarna görs högre och de äldre murarna byggs till på höjden.	Åmark s 6
ca 1450	Kyrkan välvs med tegelvalv. Tornet byggs, osäkert när, troligen på 1400-talet.	Åmark s 6f
1350-1499	Vapenhuset byggs under senare delen av medeltiden.	Raä
ca 1520	Kyrkan dekoreras invändigt med kalkmålningar. .	Åmark s 14
1637	En spira byggs på tornet	Åmark s 7
1654	Predikstolen tillverkas och placeras på södra sidan.	Åmark s 10
1735-36	Kyrktaket spåntäcks. Kyrkan uppges ha 42 nya bänkar. Den medeltida dopfontscuppan tas tillvara. Östra gavelfönstret görs större.	Åmark s 6 f, s 10 f
1740-talet	Sakristian byggs. Troligen ersatte den en äldre medeltida sakristia.	Åmark s 8
1740	Det medeltida altarskåpet ersätts med en ny altartavla.	Åmark s 9
1741	Kyrkan rappas och rödfärgas. Tornets mellanvåning och lister ”blåmålades”	Åmark s 6
1742	Kyrkan rappas och vitmenas invändigt. 20 nya bänkar införskaffas.	Åmarks s 6, s 10
1743	Taket blev tjärat och rödfärgat.	Åmark s 6
1749	Koret byggs om. Altarbordet förändras. Nya korbänkar tillkommer. Predikstolen flyttas från södra sidan till norra sidan.	Åmark s 10
1754	Förändringar vid altaret med nya altartavlor och skulpturer som placeras intill befintlig altaruppsats.	Åmark s 10
1765	En ny orgel införskaffas till kyrkan. Orgeln är byggd i Stockholm av Carl Wählström.	Åmark s 10
1778	De båda fönstren på södra sidan görs större.	Åmark s 7
ca 1850	Tornet byggs om i nyklassicistisk stil och förses bl.a. med en lanternin.	Åmark s 6
1880-t	Ett nytt fönster höggs upp på norra sidan intill läktaren.	Åmark s 7

1921	Kyrkan restaureras efter förslag av arkitekten Knut Nordenskjöld.	Åmark s 8
1931	En ny orgel, tillverkad av E. A. Zetterqvist i Örebro, köps in och placeras bakom den gamla orgelfasaden.	Åmark s 10
1946	Elektrisk belysning, orgelfläkt och elektrisk klockringning installeras.	Åmark s 8
1951	Elektrisk värmeanläggning installeras.	Åmark s 8
1958	Invändig restaurering. De medeltida kalkmålningarna framtog och konserverades av konservator Nils Källe. Altarprydnaderna som flankerade altartavlan flyttades sannolikt vid denna restaurering. Den ena placerades i sakristian och den andra i tornkammaren.	Åmark s 8 UM
1959	Konservator Nils Källe konserverar altarprydnaden.	UM
1980	Förslag till restaurering upprättas av Bjerking ingenjörbyrå genom Karin Nordåker. Förslaget omfattar utvändigt fasadrenovering samt invändiga underhållsarbeten och energibesparande åtgärder som tätning och isolering av fönster och dörrar, ny dörr i södra vapenhuset, isolering av korgolvet samt isolering av trävägg och tak i tornrummet. Vidare förhöjning av räcket på läktarbarriären och ny orgelfläkt och borttagande av bänkrad närmast koret med bakåtflyttande av bänkskärm. Nya elinstallationer utfördes enligt förslag upprättat av Elråd AB, Uppsala	UM
1981-82	Renovering utförs enligt ovan angivna program.	UM
1987	Renovering av plåttak utförs.	UM
1988	Fasadrenovering och val av färgtyp diskuteras med museet i skrivelse från församlingen.	UM
2000	Rengöring av väggar och valv utförs av konservator Per Mattsson, Gävle. Vidare installeras ny belysning i vapenhuset i tornet och på läktaren. Nya värmeradiatorer placerades på läktaren. Ljuskronor rengjordes och renoverades. Nytt tyg på altarringens knäfall.	UM
2004	En nytillverkad Mariaskulptur i trä placeras i kyrkan på södra sidan om koret.	UM